

ENAKOPRAVNOST

EQUALITY

NEODVISEN DNEVNIK ZA SLOVENSKE DELAVCE V AMERIKI

CLEVELAND, OHIO, MONDAY, (PONDELJEK) DECEMBER 23, 1940.

The Oldest Slovene Daily in Ohio

Best Advertising Medium

STEVILKA (NUMBER) 300

Kratke vesti
iz življenja in sveta

AMERIKA IZROČI
ANCIJI KAZNJENCE

Washington. — Poveljstvo o-

dine straže je naznalo, da bo

25. januarja odplul iz

Orleana v Martinique par-

obrežne straže Unalga, ki

odpeljal tja osem, z Vražjega

za pobegli kaznjence, ki

so izkrcali v Ameriki. Parnik

so ustavili na svojem potu tu-

Puerto Rico, kjer bo vzel na

7. nadaljnih dvajset pobegli

kaznjencev.

AMERIŠKE ČETE OD-

HAJO V ALBANIJO

Beograd. — Poročila iz jugo-

vzhodnega obmejnega kraja

je naznano, da je v pe-

ponoči odletelo iz Italije tro-

članski transportni letal z

članski vojaki v Albanijo.

ITALSKA NESREČA

ATLANTIC MRTVI

Grand Forks, N. D. — Dva di-

tukajšnjega vseucišča, ki

se učila letanja, in njiju le-

čni instruktor, so se v soboto

ko sta 600 čevljev visoko

vidrali dve letali.

ALJ GEORGE

RADIU

London. J. Kralj George bo i-

v sredo svoj običajni božični

vor, ki se ga bo slišalo po

imperiju in v Zedinjenih

avah. V Clevelandu se bo sli-

njegov govor ob devetih do-

gne.

AMERIŠKI "INSTRUKTORJI"

RUMUNIJI

Bukarešta. — Časopis Univer-

znična, da sta dospela v Ru-

uniju zopet dva vlaka, natrpa-

z nemškimi vojaškimi "in-

struktorji", ki bodo baje vežba-

rumunsko vojaštvo.

AMERIŠKO PREMIRJE

STAVKI

Cincinnati, O. — Unija de-

cev je zavrnila predlog tu-

denje družbe poulične železni-

ca se proglaši 120-dnevno

premire v stavki, ki traja 14

let. Robert Armstrong, pred-

stojni unije, pravi, da mora i-

kompanija tajen vzrok, da

da končati štrajka.

AMERIŠKE JAPONSKE

VOJNO

London. — Tukajšnji diplo-

matje so mnenja, da pomeni Hi-

terler svarilo Ameriki, katero

ki pred predajo ladij Angliji,

govo spoznanje o učinkovito-

ameriške pomoči Angliji, za-

upa zaplesti Ameriko v voj-

ki naj potegne v konflikt tu-

Japonsko. Vojna med Zedi-

nimi državami in Japonsko

namreč po Hitlerjevem mne-

ju okrnila ameriško pomoč

Angliji.

AMERIŠKI DAVKI

SPANIJI

Madrid. — V Španiji so bili

novi davki skoraj na vse

predmete, z odredbo, ki stoji

pred doma v veljavu, pa so bili

veljni tudi novi davki na sol-

milu.

PAPEŽ PRIPOROČA

MOLITEV

VATIKAN, 21. decembra.

Papež Pij je danes apeliral na

katoličane, naj slednji po-

tejte svoje molitve o božič-

nu času za vse trpeče, zlasti za

sirote. Tozadevni apel je

dal papež v pismu kardinalu

Aglioniju, papeškemu držav-

emu tajniku.

Papež posveča v svojem pi-

smu posebno zahvalo ameriš-

ki katoličanom za njihovo pri-

dejanje, da se pomaga onim,

ki žive v vojnih zonah.

GRAZIANI POJASNUJE MUSSOLINIJU SVOJ PORAZ

Maršal pravi, da je porazu krivo pomanjkanje mehanizirane opreme, ki zaradi angleške blokade ne prihaja v Libijo.

GRKI ŠE VEDNO BIJEJO ITALIJANE

RIM, 22. decembra. — Italijski poveljnik v Libiji, maršal Graziani, je poslal premierju Mussoliniju poročilo, da je italijskih porazov v Egiptu in v Libiji vzrok pomanjkanje oklopnih avtomobilov, tankov in druge mehanične opreme, ki ne prihaja iz Italije in ki bi bila potrebna za zaustavljenje angleške ofenzive.

Mehanizirana oprema je imela despoti iz Italije zgodaj v decembri, ko so bili Italijani pravljeni na ofenzivo, toda zaradi angleške blokade je ta dovoz izostal.

To Grazianijevo poročilo tvoji prvo pojasnilo italijskih porazov v Egiptu in Libiji. — Graziani sporoča, da se Italijani hrabro boro in da stori vsak mož v polni meri svojo dolžnost.

Italijske čete se lomijo ATENE, 23. decembra. — Ita-

Predaja ladij držav, ki jih je zasedla Nemčija, Angliji, bi pomenila sovražno dejanje napram Nemčiji, pravijo nacisti. — Amerika se ne briga za prikrite nemške grožnje.

Angleška vdala je sugerirala ameriški vlad, da bi ji slednja izročila danske in druge ladje obeh držav, ki so pregažene po Nemčiji. Washingtonski krog, katerih politika gre za tem, da se vsemi razpoložljivimi močmi pomaga Angliji, so vzel to sugestijo s simpatijami na znanje. Toda takoj nato po se je oglašil Berlin, ki pravi, da bi izročitev teh ladij Angliji pomenila "izziv, žalitev in moralno agresivnost" Amerike proti Nemčiji. Ce bi Amerika ugordila angleški zahtevi, pravijo nacisti, bi to ne pomenilo nicesar drugega, kakor da je Amerika zakrivila vojno dejanje.

Nemčija hoče terorizirati Ameriko

WASHINGTON, 21. decembra. — Nacijska deunuciacija ameriške pomoči Angliji se smatra tukaj kot poizkus, prestariši ameriško javno mnenje, in hkrati opozoriti javnost v Nemčiji na resnost situacije. Sicer pa ni naredila prikrita nemška grožnja na ameriško vladu niti najmanjšega vtisa, in vrlada bo topogledno nastopal tako, kakor se ji bo zdelo prav, ne glede na to, kakršnega mnenja so preostalom naše sožalje.

Odpoklic diplomata

To izjavo je podal v oficijel-

nem svojstvu neki član nemške-

ga zunanjega urada, ki je hkrat

zahteval, da vrlada Zedinjenih

nacijski vlastodržci v Berlinu.

KNJIŽEVNOST: CANKARJEV GLASNIK

Te dni je izšel "Cankarjev glasnik", mesečnik za leposlovje in pouk, ki ima sledoč vsebino:

Božične misli, urednikov u-

vodnik Anton Debeljak: Slavo-

spov Soncu, sonetni venec. Mi-

haško Zoščenko: Lakomna mle-

karica. Ernest Bevin, M. P. Slo-

venske ustanove v Clevelandu.

(Zbirka in urednik Ivan Jontež).

Frauenenschaft in Frauenfront.

E. K.: Julkina zmota, povest. —

Moč poštene besede. Knjiž-

ne številke.

BOŽIČNO DARILO GRŠKIM VOJAKOM

ATENE, Grčija, 21. decembra. — Grški kralj George je postal danes grškim vojakom na fronto kot svoje božične darile. 70.000 steklenic konjaka in dva milijona cigaret. Kraljevemu zgledu je sledilo tisoč državljanov, ki so pričeli pošiljati darila vojakom na fronto. Iz vseh starih taksikabov so pobrali vse v sedanji vojni proti Italijanom.

Knudsen in Hillman, načelnika važnega urada

Oba sta se dvignila s svojo lastno močjo in zmožnostjo do sedanjih visokih položajev.

WASHINGTON, 21. decembra. — Po vseh zaporednih nočeh, v katerih je angleška zračna sila bombardirala nemške in italijske baze od Porurja do Jadranja, je angleško letalstvo v dnevnem poletu napadlo nemške mornariške baze v Wilhelmshavenu, Brestu in Lorientu v Franciji. Pri vseh teh poletih je bil izgubljen samo eno angleško letalo.

LONDON, 22. decembra. — Drugi mladi mož, ki mu je bilo tudi dvajset let, pa je prispel na Ellis Island leta 1907 iz Litvinske; ta pa ni imel pri izkrcanju tri deset dolarjev v svojem poletu.

Danes pa predstavlja ta dva moža simbol Amerike, kajti ta dva sta odgovorna za produkcijsko vojnega materiala, s katerim se bo njuna adoptirana dežela branila pred svojimi morebitnimi sovražniki.

Danes je William S. Knudsen, direktor Rooseveltovega novogar super-kontrolnega obrambnega programa, ki je danes 61 let star in ki se je dvignil do svoje visoke pozicije v General Motors korporaciji od navadnega delavca v tovarni.

Litvinske Sidney Hillman, sovratatelj tega programa, ki je bil tudi navaden delavec, pa je danes 58 let star. Oba ta dva moža sta iskrena Amerikanca in prepričana demokrata, ki služita svoji adoptirani deželi v najvažnejšem svojstvu načelnikov njenih obrambe za \$1 letne plače.

Nov grob

V državnemu umobolnicu v Lima, Ohio, je preminila Barbara Stipkovici, rojena Celišč, stara 63 let. V bolnišnici se je nahajala skoraj vseh 35 let, od kar je dosegla iz stare domovine, le za nekaj dni se je vrnila na dom in takoj zopet nazaj v bolnišnico. Rajna je doma iz sel Rastoke, kotor Jaska na Hrvatskem, kjer zapušča edino hčer. Tukaj zapušča soprogata Franka, ki je doma iz istega kraja. Dom zakoncov se nahaja na 6239 Carl Ave. — Truplo se nahaja v pogrebnom zavodu na 1053 E. 62nd St. od koder se vrši pogreb v cerkev sv. Pavla, v torek ob 9. uri in potem na Calvary pokopališče.

Porečilo naznana, da je bilo pred sodbo še nadaljnih 25 oseb, ki so bile osumljene špijonaze, in da so bile izmed obtoženih samo tri osebe spoznane za nedolžne. Obrahnava je bila konč

UREDNIŠKA STRAN "ENAKOPRAVNOSTI"

»ENAKOPRAVNOST«

Owned and Published by
THE AMERICAN JUGOSLAV PRINTING AND PUBLISHING CO.
6231 ST. CLAIR AVENUE — HENDERSON 5311-12
Issued Every Day Except Sundays and Holidays

Po raznašalcu v Clevelandu, za celo leto	\$5.50
za 6 mesecev	\$3.00; za 3 mesece
Po pošti v Clevelandu, v Kanadi in Mexicu, za celo leto	\$6.00
za 6 mesecev	\$3.25; za 3 mesece
Za Združljene države, za celo leto	\$4.50
za 6 mesecev	\$2.50; za 3 mesece
Za Evropo, Južne Amerike in druge inozemske države:	\$4.00
Za celo leto	\$6.00; za 6 mesecev

Entered as Second Class Matter April 26th, 1918 at the Post Office at Cleveland,
Ohio, under the Act of Congress of March 3rd, 1879.

104

VELIKI UČITELJ DEMOKRACIJE IN SOCIALNOSTI

Prvi predsednik češkoslovaške republike dr. T. G. Masaryk je bil znamenita duhovna avtoriteta. Filozof je bil v najplemenitejšem smislu. Po rodu je bil Slovak. Odlikoval se je pred svetovno vojno, med njo in ob sklepanju načrta, pri katerem je sodeloval tudi Masaryk s svojo duhovnostjo, evangelijske svobode narodov in bratstva sodelovanja.

Načela demokracije je Masaryk obširno obravnaval v svojih razpravah in tudi kot predsednik češkoslovaške republike je ob vsaki priliki poudaril, da je demokracija oblika, ki je primerna civiliziranemu človeku.

Posebej je poudaril, da je današnja demokracija pomanjkljiva, da ni prava demokracija, toda to ni greh, ni krivda demokracije, ampak krivda onih, ki jo izvajajo. Družba še ne pojmuje demokracije, le zato zlorablja njenome ime.

Načelo demokracije pa ni zagovarjal le Masaryk. Vsi, ki verujejo v civilizacijo človeštva, so bili in so še danes zanj. Če danes ta veliki ideal bratskega sodelovanja med ljudimi manjka, ni dokaz, da postajamo človeku človek, marveč da mislimo le na to, kako bomo hlapčevali sočloveka, oziroma strahovali sočloveka.

Ta preorientacija javnega mnenja je povzročila, da naša civilizacija ni šla sporedno z razvojem, da je nastopila karenca v civilizaciji in otopelost, ki ne obvlada več človeških živev in ne stopnje razvoja.

Masaryk je umrl. Ali nauk njegov in drugih filozofov, ki so se bavili s problemom človeške družbe, kakor tudi razvoj in bitnost človeka, ni pomrla. Dremlje pač v človeku, toda žbudi se, ko se zbudi človek in se zave svojega dostojanstva. To je naravni zakon. Če bi to ne bilo, bi bili ostali zverina ali karkoli. Ker smo pa sposobni za civilizacijo, bomo krizo preboleli v težkem boju in zmagal bo človek, zmagala civilizacija in demokracija.

DELAVSKO GIBANJE V SEDANJIH RAZMERAH

Ukinjajo se svoboščine, kadar je vojna ali vojna nevarnost. To smo doživelji že v prvi svetovni vojni. V sedanjih vojnih razširitev vojne nevarnosti ni nič manjša kakor je bila v prvi vojni. Razlika med metodami prve vojne in današnje je pa velika. Razlika ni samo tehnična, ampak tudi duhovna ali ideološka, kar daje sedanji vojni poseben pečat.

V prvi svetovni vojni je šlo za imperializem. Nihče ni tega tajil. Šele proti koncu vojne se je pojavilo 14 Wilsonovih točk, ki so zagovarjale osamosvojitev narodov in sporazumevanje med narodi za sodelovanje. V ta namen je bilo ustanovljeno tudi društvo narodov, ki naj bi bilo središče in posredovalec mednarodnega sodelovanja.

Wilsonove točke so pravzaprav tudi napravile konec prve svetovne vojne, ne oborožena zmaga ali izčrpanost držav. Zmage, ki so pozneje končno odločile usodo vojne, so bile bolj sporednega pomena kot posledica. Wilsonovih točk, ki so mogočno vplivale na narode v obeh tabrih.

Današnja vojna se vrši v drugačnem razmerju kot prva. Nje vzroki so istotako v gospodarstvu. Verzajski mir je obljudil, da izpolni vsaj generalno Wilsonove točke ter izroči izvedbo Društvu narodov, ki pa ni bilo kos svojih nalog. Ni se izvedlo gospodarsko in politično sodelovanje narodov. Velike imperialistične države so vodile dalje svojo sebično politiko, ne da bi hotele organizirati mednarodno gospodarsko in politično sodelovanje z vsemi narodi in z vsemi državami. Velesile tega niso hotele, kar je večalo mednarodne razpoke in nasprotja, katerih posledica je sedanja vojna.

Med tem državami, ki so po vojni najbolj trpele, je bila tedanjega demokratično usmerjena Nemčija. Močno razvita industrijska država je potrebovala surovine in trg. Ali gospodarsko je bila šibka zaradi izčrpanosti in vojnih bremen.

Temu nedostatku bi bilo moglo le odpomoči mednarodno sodelovanje in pomoč, ki ju pa ni bilo.

Borba za "življenjski prostor" je dejansko tudi osvetljivo značaja. Zaradi tega se sedanja vojna v bistvu

ne razločuje od prve, kjer je šlo istotako za razširjenje raznih imperijskih oblasti.

Enakih vojn smo imeli že več. Napoleonove vojne, vojne rimskega imperija, vojne Aleksandra Macedonskega itd. Vse te vojne so se vrstile "za življenjski prostor."

Današnja vojna je pravzaprav nadaljevanje prve svetovne vojne. Posledice prve vojne in miru niso pomirele narodov, ker tega niso mogle storiti. Ali dokler ne bodo izpolnjeni moralni in etični problemi kulturnega človeštva, bo vprašanje miru in medsebojnega sodelovanja prihajalo vedno v krizo.

In da krizo prepreči, je misija človeške civilizacije. Priti mora novi red pa tudi red nove civilizacije. V tem duhu mora delovati delavsko gibanje.

"D.P." * * *

in pel. Zdelen se mu je, da ni več on sam, ampak člen v telesu težke bronaste kače, ki se hudovali skozi sneg in mraz. Skrb, kaj bo tam, kamor grede, ga ni vznemirjala. Karkoli ga je čakalo, je čakalo prav tako vso silno množico mož, ki so bili z njim, in vojak si ni mogel zamisliti nevarnosti, ki se ob njih ne bi razbila, kakor se buh krive razprši ob skal.

Prišli so v rove, ko je boj že divjal. Mah na mah so odbijali trume človeških bitij v podobnih nekaknih plaščih in s podobnimi čeladami na glavah, in razlaga je bila samo v tem, da so oni pri naskoku drugače kraljili in drugače stokali v muhah svojih ran. Ponižni vojak je zvesto delal to, kar so delali vsi, meril, prožil, se potuhoval pred granatami, se skrival letalom, naskakoval, lučal bombe in suval z nožem v živo meso. Prav za prav mu je bilo nasprotnikov žal in časih je ugibal, kaj neki poreko matere in dekleta tistih, ki so bležali pred njegovim zakonom, da ne vstanejo nikoli več. A še bolj jasno se je zavedal tega, da "oni tam" ne smejo naprej. Te misli je bilo ponižnega vojaka huje strah kakor smrti, ki je kosila daleč na okrog. Bil je kosmat kakor zver, blaten, smrdeč od nesnage in poln uši, toda vse je vdano prenašal, ker je bilo tako zapovedano in ker je čutil, da ne morebiti tako rdeče."

Fanta je bilo sram, a se je zavedalo ohrabril in rekel: "Pokorno javljam, gospod stotnik, da to ni prav. Mater sem pustil doma, brez žive duše, ki bi ji pomagala, in če bi na kak način..."

"Janez, Janez," mu je stotnik strogo segel v besedo, "tvoja mati je samo tvoja mati, a domovina, ki te kliče, je mati vseh mater in vseh njihovih otrok. Ta je tista, ki mora zdoljiti manjo."

"Pokorno javljam, gospod stotnik," je fant še poizkusil, ker mu sreči ni dalo odnehati, "dekle imam, ki sva se mislila pred pustom vzeti, in zelo se bojim, da mi je ne bi kdo premotil."

"Janez, Janez, deklet je dovolj na svetu," je stotnik odrezal, "in če to izgubiš, tri druge dobiš, svoboda pa je samo ena. Kakšen tič pa si, da bi se za babo v sužnost prodal? Hej, dajte mu ljubico, ki je do smrti zvesta, dajte mu svatovsko sukunjo in pražnji klobuk na glavo!"

"Fantje," so jim govorili častniki, "vse je na kocki. Moraš jih razbiti, čeprav vse pogremimo. Napravimo torej križ in udarimo kakor ljudje, ki so vrli življenje od sebe!"

Pri teh in takšnih besedah je marsikaterega zamrazilo, da sam ni vedel, kaj je, pogum ali strah. Ponižni vojak pa si je vdano zategnil pas, krepkeje stisnil puško in rekel:

"Ce je tako, pa umrimo: Bogu v čast, duši v zveličanje in takisto, da ne bo sramote za našo vas. Jaz sem narod!"

Sam ni mislil, da bi bilo to kaj posebnega, a tisti, ki so ostali v povedali, pravijo, da v svojem življenju niso slišali bolj vzvišenih besed, kakor so bile te besede ponižnega vojaka. V knjigah so jih zapisali, v kamen vsekanem se bleščijo na spominkih, in mnogi trdijo, da so lepše in svetješe od vseh izrekov vseh pesnikov tega sveta. Stotnik, ki je stal tisti mah bližu vojaka, jih je bil slišal in mu je položil roko na ramo, kakor da bi ga hotel objeti.

"Janez, Janez," je rekel, "saj sem vedel, da si en fest soldat!"

In vsi tovariši so začutili, da je ponižni vojak izrekel tisto, kar jih je bilo samim na jeziku, in nihče ni bil več ne truden ne lačen in ne plah.

Malo pred zoro so zarjaveli topovi od jutrije do večerne strani. Stotnik je negibno stal in štel zadnje zvezde in ko se je začrtal na slemenih goru prvi svit in je ura kazala določeni čas, je kriknil povelje in prvi pesmi povsod na svetu obilo, in vse so druga drugi nalič.

Tudi ponižni vojak je korakal

za njima planili v smrt, ki je lajala naproti.

Boj je divjal iz ure v uro, pojmal in se spet razvnamel. Inko je solnce prispedo na vrh neba, da videlo sovražne trume poražene in bežeče.

Toda premного jih je bilo, ki niso s tega sveta gledali zmag. Stotnik je ležal nekaj naprej od rova, in spredaj, daleč tam na skrajnem koščku zemlje, ki je bila daviše v tuječi oblasti, je spal ponizni vojak svoje poslednje spanje.

Spal je in hkrati bedel. V njegovem telesu ni bilo več življenja, a vendar nekako ni bil mrtev. Videl je svoj lastni bledi obraz, videl stotnikove prestreljene prsi, videl vse žive in nežive tovariše in nasprotnike. Marsikaj je videl in daleč je videl. Videl je mater, kako sedi siva in sključena za pečjo in suhih ustnicami šepeče molitev, in svoje dekle je videl, kakor se drugemu hotljivo smrešljiva. Ponižni vojaku pa ni bilo za nič več hudo in ničesar več mar, saj je vedel, da drugače biti ne more.

In ko je tako gledal, se mu je zazdelo, da se odmika od vsega, daleč nekam v prečudnojasno bleščavo. Sredi te svetlobe je bil nebeski raj in v raju je sedeł On, precej drugačen in se desti lepši, kot so ga imeli naslikanega doma v oltarju. Mislost je zrla na ponižnega vojaka in držal v rokah kristalen kelih, poln rdečega vina, in ponizni vojek je vedel, da je vino njegova srčna kri.

"Janez, Janez, zaradi teh kravnih kapelj ti izpregledam," je dejal. "Bodi torej po tvojem vrnri se, odkoder si prišel, in zvesto stoj na straži. Pa kletve in kvante se mi odvadí, Janez, da bova prijatelja na sodnji dan!"

"Razumem, Gospod Bog!" je rekel ponizni vojak in se posredpisal zasukal na peti. In ko je odhalil, so stali ob božjega stola pa do nebeskih vrat v dveh vrstah vsi mrtvi tovariši s polkovnikom, stotnikom in skoraj vsemi častniki vred, in vse so mu salutirali. Zelo ga je bil vojak, milo jih je gledal, ko je šel mimo njih, tremiti ali ziniti se pa ni upal, da ne bi bilo zoper red in spostenje.

Dolga, dolga je morala biti pot v nebesa in nazaj, kajti ko se je ponizni vojek vrnil na svoje mesto, so bili vse rovi zasutti, vsi grobovi zravnani in na zemlji, ki je bila takrat do jandega sita krvi, je cvela rdeča jada.

Ponižni vojak je ostal na straži, kakor si je bil izposabil za plačilo, in bo varoval menjedež do sodnjega dne. Dnevi je odhalil, so stali ob božjega stola pa do nebeskih vrat v ter tja, venomer sem ter tja, in svareče gleda na to stran in grozec na ono. Le kdaj pa vrže oči na okrog, kakor bi se bal, da ga ne bi stotnik zatolil, in se skloni do tal in rahlo, rahlo popravi žito, ki ga je zmenjal vihar.

Na njegovem grobu stoji graven lev z napisom:

Ponižnemu vojaku.

In niže:

Jaz sem moč in večnost te zemlje.

Ko so ga odkrivali, je imel slavnostni govor sivolas generali, ki je bil na dan vojakov smrti najmlajši podporočnik v polku. Neki pesnik, ki je bil tudi tam, pripoveduje, da je v trenutku odkritja zagledal sred množic prikazen, visoko kakor oblak, velikana v sivkastorjavem plăšču, z jekleno čelado na glavi, z očmi ostro uprtnimi preko meje in z nožem na puški nagnjenim, kakor za naskok.

Ta velikan je bil duh poniznega vojaka, ki varuje mir svoje dežele.

ŠKRAT

Dobro ve, kje so

Všoli imajo bralno vajo. — Micka ne paži. Igra se s pisanim frainikumi pod klopoj.

Učitelj: "Dovolj, Francka.

Micka, nadaljuj!"

Micka vstane, vzame knjigo,

pa ne ve, kje bi nadaljevala.

Učitelj: "Ker ne veš, kje smo,

moraš za kazen deset minut stati!"

Micka: "Saj vem, kje smo."

Učitelj: "No, kje pa?"

Micka: "V šoli!"

likanj grozovito zaklel, da so oblaki zazibali in je več svetnic pri tisti priči omreželo in si je Gospod Bog z obema palcema zamašil ušesa. Pa ni bil nič hudo Gospod Bog, še namuznil se je, čeprav zelo veličastno.

"Janez, Janez, zaradi teh kravnih kapelj ti izpregledam," je dejal. "Bodi torej po tvojem vrnri se, odkoder si prišel, in zvesto stoj na straži. Pa kletve in kvante se mi odvadí, Janez, da bova prijatelja na sodnji dan!"

"Razumem, Gospod Bog!" je rekel ponizni vojak in se posredpisal zasukal na peti. In ko je odhalil, so stali ob božjega stola pa do nebeskih vrat

decembra, 1940.

ZANE GREY:

55

ŽELEZNA CESTA

ROMAN

Nato potegne Duradovo roko — tisto, v kateri je nož — Durade si sam potisne rezilo trebuš! ... Bog nebeski, kako zatrušil ta španski gospod! V tem rezilo, kako se vgrezne vanj kako pride spet na dan — vse vse. Nato ju potegne Slinger, vsaksebi in Mehikanec se me po tleh. Ni mrtev. Lahko se še izlize. A vrag naj me umre, če ni izkupil dovolj, da spravi iz Roaring City, in če ostane pokveka do konca svodni."

McDermott je pogledal v svoji kozarec.

To je vse, general. In če se ne zamerim, si ga privoščiš po pozire!

* * *

Jo je Allie Lee zagledala v Neala, se ji je zazdela življenje prenovljeno in izmenjeno. Sram zaradi tega, je bila primorana sedeti s vinenimi moškimi za isto mesečno, ki jih je bila pretrpot pod Duradovimi udarci, da ji morda že v prihodnem trenutku stori najhujše celo umori, nenadno svitje z očetom — vse to je izglobo spričo bleščeče resnice, da je bil pojaval Neale.

Omamljeno zavestjo in skrini očmi ga je bila spoznala, kako je planil pred mega očeta, da bi se postavil nemu Duradu po robu. Niti ni bala zanj, niti ni čutila žiljenja do Španca.

"Ne," se je začul hladni odgovor. "Ni treba. Res je, da me rešil iz — neprijetnega položaja. Za to sem mu hvalezen. Nagradim ga."

"Kako?" je zazvenel glas generala Lodgea.

"Lee, ali hočete govoriti z Nealom?"

Molk.

"General Lodge, do Neala ne čutim nikakih simpatij," se je spet začul mrzli glas Allisone Leeja.

Nihče ni odgovoril. Nekdo je tiko zakašjal. S hodnika je bil slišati korake in hrup oddaljenih glasov.

"Pozabili ste, kaj se je zgodilo pred nekaj urami," je nadaljeval Lee, "ko je ta Casey s šel v sobo — Allie ga je sposvo brezumno drznostjo rešil vaš vlak in so našli med njegovimi stisnjennimi zobmi tisto knjižico: pismo, ki ga je pisala Nealu ena izmed ženčin v ben-

"Oh, Lee, poslušajte me!" je jezno odvrnil general Lodge. "Neale je sijajan človek — najboljši in najpogumnejši inženjer, ki sem ga kdaj videl. Preveroval sem mu velike stvari in vse so se izpolnilo."

"To me ne zanima."

"Ne morete si tako zamašiti ušes, da ne bi slišali. Dekletu, ki je, kakor zdaj vidimo, vaš hči, je rešil življenje. Zavzel se je zanjo. Ljubi jo — zaročen je

naši. Njen obup se je bil popoln. Pogum, ki jo je krepil v dolgih, žalostnih urah minosti, je bil poplačan.

Ležala je na zofii v majhnem atoru, ki je bil z zaveso odelen od večje sobe; svetloba in razgovor pridušenih glastev prodira skozi zagrizano. Začula je nagle moške ruke; vrata so se odprla.

Cestitam, Lee. Komaj ste odšli zdravo kožo!" je zaklicalok glas z ostrim zapovedništvom.

Da, general Lodge, malo je vikalo, da mi ni slaba prejela.

"Je tisoč veselo odgovoril drugi glas.

Allie se je počasi vzravnala; karšnja sanjava zamišljena je prelila v novo jasnost.

Allison Lee, in general Lodge, Nealon star predstojnik, bila v sosednji sobi.

Neale je opravil z Duradom, "da ga ni ubil!" je razburkalo general. "Pravkar

rekel general. "Pravkar

zvedel to od McDermotta,

bil z njo ... In nato, ko jo je izgubil, je Malone zblaznil od obupa in toliko da se ni ugonobil v svoji žalosti."

"Tega ne verjamem. Igra, piča — pa ženske, to ga je ugnobilo."

"Motite se!"

"Oh, general, oprostite. Če so bili — kakor namigavate — med namenom — kakor svinčenko, nemara da tudi sunek z nožem."

Allie je planila z zofo.

"Neale!" je hripcavo ponovil Allison Lee. Nato je čula, kako se je prevrnil stol.

"Da, da, Allison, tako je," je rekel neznan glas. "Na ulici mrholi ljudi — vse govorijo o tem dogodu — vse je na nogah."

Še nekaj mož je stopilo v soto.

"Ali je Neale tu?" je vprašal general Lodge.

"V pisarni ga zadržujejo.

Dečki bi ga radi potrepljali po ramenu ... Durade ni bil prijubljen," je odvrnil nekdo.

"Ali je bude ranjen?"

"Ne vem. Videti je tako."

"Polkovnik Dillon, ste li vidieli Neala?" je nadaljeval ostrski razvneti glas.

"Da. Kar omamljen je videni. Najbrže je težko ranjen. Toda njegov korak je trden in nihče ga ne more udržati."

Kratek premolk. Nato je vprašal general Lodge:

"Lee, ali hočete govoriti z

Nealom?"

Molk.

"Ne," se je začul hladni odgovor. "Ni treba. Res je, da me rešil iz — neprijetnega položaja. Za to sem mu hvalezen. Nagradim ga."

"Kako?" je zazvenel glas generala Lodgea.

"General Lodge, do Neala ne čutim nikakih simpatij," se je spet začul mrzli glas Allisone Leeja.

Nihče ni odgovoril. Nekdo je tiko zakašjal. S hodnika je bil slišati korake in hrup oddaljenih glasov.

"Pozabili ste, kaj se je zgodilo pred nekaj urami," je nadaljeval Lee, "ko je ta Casey s šel v sobo — Allie ga je sposvo brezumno drznostjo rešil vaš vlak in so našli med njegovimi stisnjennimi zobmi tisto knjižico: pismo, ki ga je pisala Nealu ena izmed ženčin v ben-

"Oh, Lee, poslušajte me!" je jezno odvrnil general Lodge.

"Neale je sijajan človek — najboljši in najpogumnejši inženjer, ki sem ga kdaj videl. Preveroval sem mu velike stvari in vse so se izpolnili."

"To me ne zanima."

"Ne morete si tako zamašiti ušes, da ne bi slišali. Dekletu, ki je, kakor zdaj vidimo, vaš hči, je rešil življenje. Zavzel se je zanjo. Ljubi jo — zaročen je

naši. Njen obup se je bil popoln. Pogum, ki jo je krepil v dolgih, žalostnih urah minosti, je bil poplačan.

Ležala je na zofii v majhnem atoru, ki je bil z zaveso odelen od večje sobe; svetloba in razgovor pridušenih glastev prodira skozi zagrizano. Začula je nagle moške ruke; vrata so se odprla.

Cestitam, Lee. Komaj ste odšli zdravo kožo!" je zaklicalok glas z ostrim zapovedništvom.

Da, general Lodge, malo je vikalo, da mi ni slaba prejela.

"Je tisoč veselo odgovoril drugi glas.

Allie se je počasi vzravnala; karšnja sanjava zamišljena je prelila v novo jasnost.

Allison Lee, in general Lodge, Nealon star predstojnik, bila v sosednji sobi.

Neale je opravil z Duradom, "da ga ni ubil!" je razburkalo general. "Pravkar

rekel general. "Pravkar

zvedel to od McDermotta,

tonskem taboru! ... To, kar nam je čital vaš inženjer, mi zadošča. Vsi smo slišali, da jo je Neale udaril — da jo je ubil ... in da ga ljubi še na svojo smrtno uro ... Saj menda pomnite, general Lodge?"

"Da, tega ne tajim. Ali —" "Tu ni nikakega 'ali.'"

"Videz je zoper Neala. Po njim in med mojo nesrečno hčerjo kaki bližji stiki, kako se je mogel pajdašti s kvartopirci in propalimi ženskami?"

"Kmalu boste slišali o meni še vse drugačne stvari," je odgovoril general, ki je komaj brzal svoj gnev. "A ne zaprljavja časa. Ne morem vas siliti, da bi sprejeli Neala. To je vaša stvar. Po mojem mnenju bi morali storiti vsaj to, da se mu zahvalite. Resno vam svetujem, da mu ne ponudite denarja. Vztrajam pa na njegovem svedenju z dekletom."

"Allie Lee je bilo, kakor da je svetel žarcik posijal v temenje zmede. Govorila sta o

Beauty Stantonovi, o tisti lepi plavolasi ženi z žalostnimi očmi — o njej, ki jo je bil Larry

King ustrelil. Kakšna zmešanja

va' usod in življenj! Ona bi bila lahko povedala, zakaj je mora

la Beauty Stantonova umreti. Tedaj pa ji je šinila v glavo nova misel.

... besede je bila slišala in brezmejna bolj ji je skrčila srce. Oba sta mislila, da je Beauty Stantonova ljubila

Neala. Vsa soba okoli nje se je

za nekaj trenutkov pogreznila v

črno temo.

Spet je razločno začula tisti

močni glas.

"... ostanite tu — in tudi vi, Dillon ... Nihče naj ne ostaneti te sobe ... Lee, vi lahko odide, ako hočete. Mi ostanemo, da pozdravimo Neala. Mi — z Allie Lee."

Hvala vam, Neale, za uslogo,

ki ste jo storili meni in moji hčeri," je rekel Lee. "Kaj morem storiti za vas?"

"Sir — jaz — jaz —"

"Ali vas lahko s čim nagradim?"

Zarka rdečica je udarila Nealu v bledi obraz. "Ničesar ne zahtevam — samo to — da mi verjamete."

Lee mu ni uslušal te prošnje in njegov mrzli obraz je postal trd, kakor je bil.

"Rad bi vam zadal še nekaj vprašanj," je dejal. "General Lodge mi je povedal, da ste svoje dni rešili moji hčeri življenje ... Ali mi lahko poveste, kaj se je zgordilo z njeno materjo?"

"Pognila je od sjuške roke. Videl sem njen truplo in njen grob."

bil to njen mladi, vedri, upalni Neale? Spoznala ga je in vendar ji je bil tuj. Gologlav je stal med možmi; njen nagli, bezni pogled je videl sive lase na njegovih sencih, oči, ki so zrle kakor iz globine mrkega brezdana, in obraz, bled kakor smrt, drgeč v upehani strasti.

"Mr. Lee," je zahropel s tihim glasom in kravila lisa na njegovi košulji se je vzdigovala in padala ob slehernem dihu, "zal mi je samo tega, da nisem prisilil Durada, da bi bil povečan resnico ... Zlagal se je ... Hotel se je znesti — nad Allie — da bi bil ubil — ne!"

Allie Lee je bilo, kakor da je svetel žarcik posijal v temenje zmede. Govorila sta o

Beauty Stantonovi, o tisti lepi

plavolasi ženi z žalostnimi očmi — o njej, ki jo je bil Larry

King ustrelil. Kakšna zmešanja

va' usod in življenj! Ona bi bila lahko povedala, zakaj je mora

la Beauty Stantonova umreti. Tedaj pa ji je šinila v glavo nova misel.

... besede je bila slišala in brezmejna bolj ji je skrčila srce. Oba sta mislila, da je Beauty Stantonova ljubila

Neala. Vsa soba okoli nje se je

za nekaj trenutkov pogreznila v

črno temo.

Spet je razločno začula tisti

močni glas.

"Hvala vam, Neale, za uslogo,

ki ste jo storili meni in moji hčeri," je rekel Lee. "Kaj morem storiti za vas?"

"Sir — jaz — jaz —"

"Ali vas lahko s čim nagradim?"

Zarka rdečica je udarila Nealu v bledi obraz. "Ničesar ne zahtevam — samo to — da mi verjamete."

Lee mu ni uslušal te prošnje in njegov mrzli obraz je postal trd, kakor je bil.

"Rad bi vam zadal še nekaj vprašanj," je dejal. "General Lodge mi je povedal, da ste svoje dni rešili moji hčeri življenje ... Ali mi lahko poveste, kaj se je zgordilo z njeno materjo?"

"Pognila je od sjuške roke. Videl sem njen truplo in njen grob."

(Dalje sledi.)

V vsaki slovenski hiši s tukaj rojeno odraslo mladino bi morala biti knjiga

"From Many Lands"

Spisal LOUIS ADAMIC

Zanimive vesti iz stare domovine

Staro se umika

Starodavni Maličev hotel na vogalu Šelenburgove ulice in Aleksandrove ceste v Ljubljani so pričeli podirati, da napravijo prostor za nové zgradbe. Maličev hotel je bil pred otvoritvijo železnickega važna točka v Ljubljani, ker tam so se ustavljali skoraj vsi podeželski furmani in od tam so odhajali poštni voznički na vse strani.

Požarna nesreča

V Sobotincih pri Sv. Marku je zajel ogenj domačijo posestnico Marjete Lahove in jo popolnoma uničil. Le z največjo težavo so v zadnjem hipu rešili nekaj pohištva in živine. Ogenj se je razširil na domačijo sosedke Marije Vršičeve, ki ji je zgorela vsa zaloga krme in poljskega orodja. Skupna škoda je okoli 60.000 dinarov. Pri preiskavi so ugotovili, da je zanetil ogenj petletni sinček Lahove, ki je medigranjem vrgel gorečo vžigalico v kup sena.

Leva poneveril

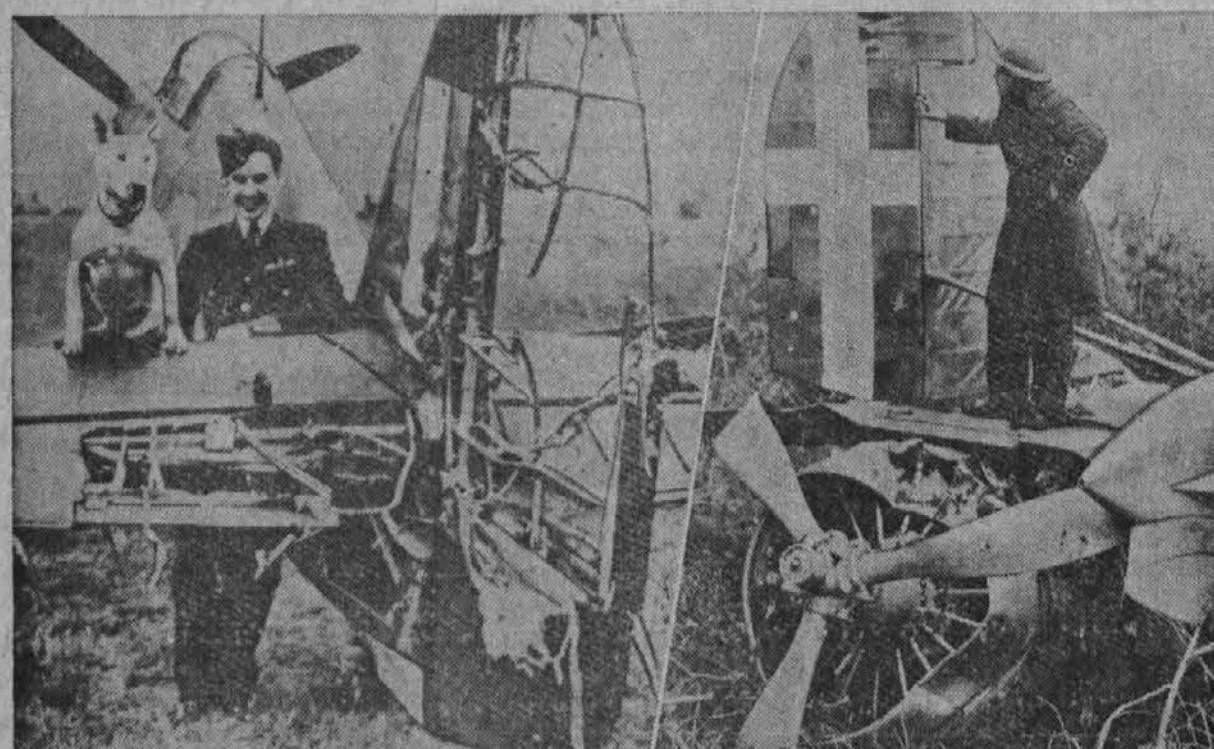
Zagrebška policija ima opravila z nenavadno senzacionalno afero. Franjo Pahor, imenovan Tarzan, lastnik cirkusa Apolo v Zagrebu, je ovadil Antona Donarta in njegovo ženo Anko, lastnika cirkusa Saran, da sta mu poneverila njegovega leva Boya in ž njim pobegnila v Ivaničograd. Pahor je pred dve letoma kupil mladega leva, ki ga je dobro zdresiral in pri nastopih v cirkusu ž njim dosegal lepe uspehe. Pozneje pa je zašel v denarne težave pa si je pri svojem tovariju Donartu izposodil nekaj tisočakov, za obresti pa se je zavezal, da bo s svojim Boyem nastopal v Saranu. Medtem je dolg poravnal, ostal je dolžan samo 1.000 din in pa 400 din za dva koca, ki ju

Kralji in kraljice zdravstva

Na sliki je skupina fantov in deklet, ki so bili pred nekaj dnevimi v Chicagu izbrani kot najbolj zdravi mlađi ljudje člakaške okolice.

Smola in sreča letalcev

Na levi je smejoči se angleški letalec s svojim psom, stojec ob svojem letalu, ki ga je skoro popolnoma razstreljenega — srečno privadel nazaj "domov." Na desni pa je italijanski bombnik, čigar letalci niso imeli sreče ter so bili nad Anglijo sestreljeni iz zraka.

dala strašen prizor. Tvegajoč življenje se je vrgla na volka. Silovito ga je bila po glavi, da je volk popustil in napadel Emina mlajšega sina. Emina se je ponovno vrgla na volka, ga davila in tolka, dokler zver ni popustila in zbežala v gozd. Vdovina dečka sta hudo poškodovana po obrazu in rokah in so takoj odpravili v bolnišnico. Ker so zdravniki mnenja, da je bil volk stekel, so Emino in običajno cepili zoper steklino. Junaščvo muslimanske matere je zbudilo občudovanje, dalec naokrog.

Kokoš je rešila življenje ranjenemu vojaku

V svetovni vojni je nekoga večera sporočila straža, da leži blizu zapuščene gališke vasi kar na prostem polju vojak, ki mu je krogla prebil nogo. Tista njava, na kateri je ležal ranjeni vojak, se je razteza med ruski in nemškimi postojankami, tako da zaradi hudih bojev ni bilo misliti na to, da bi ranjenec dobil kako pomoč. Z največjo muko se je splazil v opuščeni streški jarek sredi tiste njive.

Zaradi bližine sovražnih čet in ker je bil zmeraj bolj slab, ni mogel dati nikakega znamenja in tako tudi ni mogel pričakovati pomoči od tovarišev, zlasti še, ker so bili ti med tem premestili svoje postojanke.

Tako je bil v svoji prvi noči trpljenja že obračunal v svojem samotnem skrivališču z življem.

Ko se je začelo daniti, pa je ves obnemogel od lakote zagledati belo kokoš, ki je počasi stopicala proti svojemu gnezdu, ki ga je imela tam v bližini. Brezskrbno je počenila v kot, nekaj časa čepela in znesla jajce.

Sedem dni in sedem noči je ranjeni vojak prebil v strahu

in pomoč. Čula ga je mati Emina, ki je prihitela na pomoč in ugle-

skrivališču, in vsako jutro je prišla kokoš, da mu je prinesla življenja za bodoči dan. Vsak dan je s trescočo se roko vzel jajce, ki ga je kokoš položila poleg njegovega ležišča.

Ko je bilo čez kakih sedem dni mogoče poiskati izgubljenega vojaka in so se ga tovarisi skrivili, da bi ga pokopali, ker so seveda mislili, da je že mrtev, so ga našli živega, dasi v zelo žalostnem stanju. Napol nezavesten je še zaprosil tovarise,

naj vzamejo kokoš s seboj.

V glavnem prevezovališču je ranjene počasi okreval. Ko je polkovnik slišal zgodbo o čudni rešitvi življenja, je ukazal, naj prineseo kokoš v ondotni streški jarek. Tam so jo vsi, ki so jo spoznali, častili kot posebno bitje.

Z vojaki je prestala vse bitke in vsi so jo varovali kot živo pričo, da se utegne človek rešiti tudi iz take stiske, ko ni že ničavesten je še zaprosil tovarise,

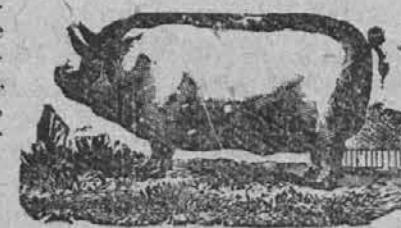
kjer nobene pomoči več.

11c čista vaga

Mi koljemo s kurzo pitane pršice. Z vsakim pršicem dobite krijetra in čreva zaston. Prodajamo vsak dan soljena čreva. Mi dodeljemo na dom brezplačno, v mestu Clevelandu. Koljemo vsko sredo, petek in sobota.

John Tompkins

3979 W. 25th St.
Shadyside 3689

DARILA ZA BOŽIČ

Prihranite do 50% na Zenith, Phileco, Emerson, G.-E., in Detrola radijih. Cene od \$6.95 naprej. Plačate samo 50c na teden. Znižane cene na vseh drugih električnih predmetih.

Norwood Appliance & Furniture

819 East 185th St. 6104 St. Clair Ave.

TRI CORNER CAFE

1144 East 71st St.

JOHN LEVSTIK in JOHN ANDOLŠEK

Pri nas se dobi vedno sveže pivo, vino in žganje. Postrežemo vam tudi z dobrim prigrizkom.

Vesele božične praznike in srečno Novo leto!

Vesele božične praznike in srečno Novo leto želimo vsem našim odjemalcem in prijateljem!

JOHN IN IVANKA RENKO

955 East 76th St.

SLAŠČICARNA

Mi vam postrežemo najboljše z dobrimi slaščicami, cigarami, cigaretami in mehko pijačo. Imamo tudi grocerijo.

Se priporečamo, da nas obiščite.

V BLAG SPOMIN

ob 3. obletnici, kar je umrl naš ljubljeni soprog in sin

JOSEPH PEZDIRTZ

Zatisnil je svoje blage oči 23. decembra, 1937

Minilo je že tri leta
odkar počivaš v grobu ti,
v najlepši dobi let
si moral zapustiti svet.
Enkrat bomo se združili
in si stisnili roke
ti soprog in sin premili
to bo srečno svodenje.

Žalujoci ostali

Julia, soproga
in starši.

NAZNANILO IN ZAHVALA

Zalostnim in globoko potrtim srcem naznamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem, da je nemila smrt pretrgala nit življenja moji dragi in nikdar pozabljeni soprogi

Mary Poljanec

ki je dolgi in mučni bolezni za vedno zatisnila svoje trudne oči dne 27. novembra 1940 v starosti 50 let. Pokojna je bila doma iz vasi Pozeren st. 17 nad Škofjo Loko, Gorenjsko. V Ameriki je bivala 27 let. Pogreb se je vršil iz Josip Želetove pogrebne kapele. Po opravljeni zadušnici v cerkvi sv. Vida smo jo položili dne 30. novembra k večnemu počitku na pokopališče Kalvarijo.

V dolžnost in hvaležnost si štejem, da se lepo zahvalim Msgr. B. J. Ponikvarju za opravljene cerkvene obrede. Prisrčno hvalo naj prejmejo vsi, ki so jo obiskali v času njene bolezni in jo tolažili. Še posebej hvala Mrs. Mary Bizjak, Mrs. Olga Jaklič in Mrs. Ana Znidarsič, ki so dan za dnem stale ob njeni postelji, jo tolažili in ji stregle. Hvala Mrs. Mary Zaverel in Mrs. Mary Andolek za obiske, darove in tolažbo.

Prisrčna zahvala vsem, ki so darovali za sv. maše za mir in pokoj njene duše in sicer: Mrs. Mary Polance, Mr. Albin Poljanec, Mr. Joe Hočvar, Mr. Josip Franc, Mrs. Mary Ivanšek, Mr. in Mrs. Josip Petsche, Mrs. Jennie Jerič, Mr. in Mrs. Ernest Schmit, Mr. Gašparc družina, Mr. Frank Stanonik družina, Mr. in Mrs. Josip Sternad, Mr. in Mrs. Ana Gordon, Mr. in Mrs. Louis Oblak, Mrs. Mary Bratkovich, Mr. in Mrs. Joe Jenc.

Prisrčna hvala vsem, ki so okrasili krsto z lepimi venci v blag spomin pokojne in sicer: sošedje iz E. 67. ceste, Mr. in Mrs. Louis Oblak Furniture Co., Mr. in Mrs. Karl Mramor, Mrs. Antonia Polance, Mr. in Mrs. Lovrence Eržen, Mr. in Mrs. Leo Zupančič, Mrs. Jennie Sever, Mr. in Mrs. John Zaverel, društvo Carniola Hive, št. 493, The Maccabees, Mr. in Mrs. Mary Doljak, Mr. in Mrs. Anton Marolt, Mr. in Mrs. Joe Hočvar, Mr. in Mrs. Jennie Ston, Mr. in Mrs. Edvard Krečič, Mr. in Mrs. Matt Znidarsič, Mr. in Mrs. Victor Bizjak, Mr. in Mrs. Joe Jaklič, Mrs. Gregorič, E. 72nd St., Boys of Dept. 19 Cleveland Tractor Co. in Employers of Cleveland Tractor Company.

Nadalje prisrčna hvala vsem, ki so dali svoje avtomobile brezplačno na razpolago pri pogrebu in sicer: Mr. Leo Zupančič, Mr. Ciril Stanonik, Mr. John Slepko, Mr. Gašparc družina, Mr. John Zaverel, Mr. Louis Andolek, Mr. Matt Znidarsič, Mr. Josip Sternad, Mr. Joseph Petsche, Mr. Ernest Schmit.

Prisrčna hvala članicam društva Carniola Hive št. 493 T. M. za lepo udeležbo pri pogrebu in ki so ji izkazale zadnjo čast. Lepa hvala nosilcem krste, kakor tudi vsem, ki so jo pršli pokropiti.

Prav prisrčna hvala vsem, ki ste se udeležili sv. maše in ki ste jo spremili na pokopališče. Ako se je morebiti pomotoma kako ime prezrlo, mi blagovolite oprostiti.

Torej še enkrat vsem skupaj najtoplejša zahvala.

Ti pa, draga in nikdar pozabljenja soproga, spavaj mirno in naj Ti bo lahka ameriška zemlja. Zapustila si me vse prezgodaj. Moje oči Te isčejo povsod, pa Te ne najdejo več. Smrt je neizprosna in tudi Tebi ni prizanesla, čeravno si tako želela še ljubega zdravja. Morala si se ločiti od tega sveta. Zatorej spavaj mirno v Bogu do svidenja.

Žalujoci ostali:

KARL POLJANEC, soprog
V starem kraju pa Franc Markelj, Janez Markelj, brata, in sestra Frančiška poročena Benedik, in več drugih sorodnikov.

Cleveland, Ohio, 23. decembra 1940.